

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet Sipoon kunnan alueella / Vattentjänstverkens verksamhetsområden i Sibbo kommun

Tekninen valiokunta / Tekniska utskottet 02.03.2021 § 32

258/14.05.00/2021

Valmistelija / Beredare: Tekninen johtaja / Teknisk direktör Ilari Myllyvirta, ilari.myllyvirta(at)sipoo.fi

Tausta

Vesihuoltolakia (119/2001) muutettiin vuonna 2014 (laki vesihuoltolain muuttamisesta 681/2014). Tämä laki edellyttää, että kunta esittää ennen lain voimaantuloa (1.9.2014) hyväksytyt vesihuoltolaitosten toiminta-alueet, niillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla.

Sipoon Veden toiminta-alueet on määritetty vuoden 2014 lain mukaisesti ensimmäisen kerran keväällä 2017 ja kunnanhallitus asetti raportin ”Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet Sipoon kunnan alueella” kartoitteen nähtäville 5.6.-1.9.2017 välisen ajan. Sipoon kunta sai yhteensä 11 lausuntoa, joista Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto oli kielteinen.

Uudenmaan ELY-keskus totesi lausunnossaan seuraavaa:

1. Toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi (VHL 7 §). Lähtökohtana on, että kaikki asemakaava-alueet täyttävät toiminta-alueen kriteerit.
2. Toiminta-alue tulee esittää kartalla, joka on yleisesti saatavilla tietoverkossa (VHL 8 §).
3. Taajamat on sisällytettävä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin (Yhdyskuntajätevesiasetuksen (888/2006) 3 § 31 mom).
4. Vesihuoltolaissa taajaman määrittely liittyy liittämiselvöllisyyden lievennykseen, ei toiminta-alueen määrittelyyn.
5. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että myös kunnan alueella toimivien vesiosuuskuntien toiminta-alueet tulisi vahvistaa vesihuoltolaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Uudenmaan ELY-keskus ehdottaa, että toiminta-alueiden määrittely tehdään uudelleen niin, että rajauksen lähtökohtana on Sipoon kunnan toteutunut ja suunniteltu yhdyskuntakehitys sekä Sipoon vesihuollon kehittämisen suunnittelu. Rajauksen tulee olla selkeä ja yksiselitteinen. Toiminta-alueen määrittelyn terminologia sekä suhde lainsäädäntöön tulee korjata, tuoda selvästi esille mihin lakiin viitataan ja selkiyttää taajama-termin käyttöä.

Sipoon kunta päätti keskeyttää työn ja aloittaa toiminta-alueiden määrittämisen uudelleen.

Työ laadittiin Sipoon kunnan johdolla tiiviissä yhdessä Sipoon Veden kanssa. Työn laadinnassa on ollut mukana kunnan ympäristövalvonta- ja

rakennusvalvontaviranomaiset sekä kaavoitus. Sipoossa toimii Sipoon Veden lisäksi kolme vesihuolto-osuuskuntaa (Kitö, Sibbe ja Suoni). Vesiosuuskuntien kanssa on keskusteltu vesihuoltolaitosten toiminta-alueen määrittämisestä Sipoossa ja vesihuolto-osuuskunnat eivät ole nähneet tarpeelliseksi osallistua lähemmin toiminta-alueiden määrittämistyöhön, eivätkä tässä vaiheessa halua toiminta-alueen määrittämistä. Lisäksi toiminta-aluetta määriteltäessä Sipoon kunta on neuvotellut vuosien 2019 ja 2021 välisenä aikana useaan otteeseen Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Sipoon kunnan hallintosäännön § 34, kohdan 1 mukaan Sipoon Veden johtokunta tekee kunnalle esityksen liikelaitoksen toiminta-alueesta. Sipoon kunnan vesihuollon toiminta-alueen määrittämisestä päättää Sipoon kunnanvaltuusto.

Tavoitteet vesihuollon toiminta-alueiden määrittämiseksi

Työssä tarkasteltiin Sipoon kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten (Sipoon Vesi -liikelaitos, Kitön vesiosuuskunta, Sibbe vesiosuuskunta, vesiosuuskunta Suoni) toiminta-alueiden määrittästarpeita ja rajausvaihtoehtoja perustuen vesihuoltolaitosten nykytilaan ja vesihuoltolakiin. Työn tarkoituksena on laatia esitys Sipoon kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten toiminta-alueista.

Lisäksi työssä käsitellään keskitetyn vesihuollon järjestämistä toiminta-alueiden ulkopuolella. Sipoossa toiminta-alueen ulkopuolella olevasta keskitetyn vesihuollon alueesta käytetään nimitystä jakelualue. Työn tarkoituksena on laatia ehdotus Sipoon kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten jakelualueen rajauksista ja kunnan asettamista toimintaperiaatteista jakelualueilla. Jakelualueella Sipoon kunnassa asukkailla on liittymisoikeus mutta ei liittymisvelvollisuutta.

Sipoon kunnan lähtökohtana on tarjota asukkailleen hyvä vesihuollon keskitetty palvelu joko Sipoon Veden tai perustetun vesiosuuskunnan avulla. Sipoon kunnan tavoitteena on määritellä toiminta-alueet ja em. jakelualueen siten, että kunnan asukkailla on mahdollisuus saada hyvä ja kohtuuhintainen keskitetty vesihuollon palvelu ja asukkaiden liittymisvelvollisuus on vain niillä alueilla joihin laki ne välttämättä edellyttää.

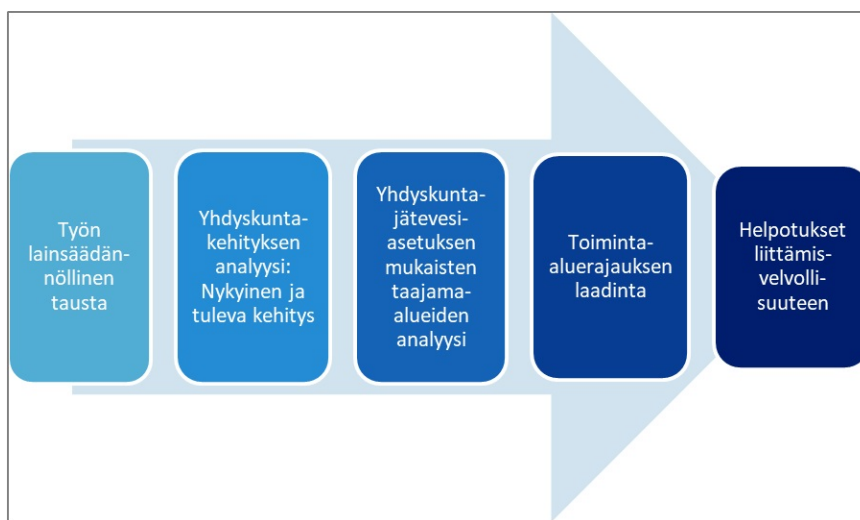
Työstä laadittu raportti ”Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet Sipoon kunnan alueella” on liitteenä.

Toiminta-alueiden määrittämisen prosessi

Toiminta-alueiden määrittämisen prosessi eteni seuraavasti:

1. Työn lainsäädännöllisen taustan selvittäminen.
2. Sipoon kunnan yhdyskuntakehityksen analyysi, jossa tarkasteltiin nykyistä ja tulevaa asutuksen kehitystä toiminta-alueen määrittämiseksi.
3. Yhdyskuntajätevesiasetuksen mukaisten taajama-alueiden analyysi. Asetuksen mukaan taajamat on sisällytettävä vesihuoltolaissa tarkoitettuihin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen jätevesiviemäri-verkoston piiriin saatettaviin alueisiin.
4. Toiminta-alueerajauksen laadinta huomioiden em. lainsäädökset.
5. Liittämisvelvollisuuteen liittyvien helpotusten käsittely.

Toiminta-alueuetyön prosessi on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Toiminta-alueuetyön prosessi

Vesihuollon toiminta-alueiden määrittämisprosessissa ja työssä on otettu huomioon kaikki Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnon asiat. Lisäksi toiminta-alueita läpikäydessä ELY on nostanut esille mm. VHL:n 5 §:n mukaisen vesihuollon kehittämisen VHL:n 6 §:n mukaisen vesihuollon järjestämisen. Oheiset asiat on myös sisällytetty ja otettu huomioon sekä toiminta-alueiden määrittelyssä että esitettäessä keskitetyn vesihuoltopalvelun laajuus ja periaatteet. Toiminta-alueiden ulkopuolista keskitetyn vesihuollon palvelun piirissä olevaa aluetta kutsutaan Sipoossa jakelualueeksi.

Sipoon Veden toiminta-alue

Sipoon Vesi esittää selvitystyön perusteella toiminta-aluearajaukseksi esitetään seuraavaa:

Asemakaavoitetut alueet ja entisen GW-Hydron toiminta-alue muodostaa Sipoon Veden nykyiset toiminta-alueet. Toiminta-alueiksi otetaan Sipoon kunnan kaavoitusohjelman mukaisesti asemakaavoitettuja alueita vuosien 2021–2024 aikana.

Toteutuneen yhdyskuntakehityksen perusteella toiminta-alueita - asemakaavoitettujen alueiden lisäksi – määritetään seuraavasti:

1. Nikkilän läheisen Antbackan alueelle on yhdyskuntakehityksen myötä muodostunut niin tiheä asutus, että se edellyttää alueen määrittämistä toiminta-alueeksi.
2. Nikkilän Jokilaakson kaava-alueen itäpuolella asutus on niin tiheä, että se edellyttää alueen määrittämistä toiminta-alueeksi.
3. Nikkilän keskustan ja kartanon kaava-alueiden välinen haja-asutusalue on niin tiheä, että se edellyttää alueen määrittämistä toiminta-alueeksi.
4. Söderkullan etelän puolen haja-asutusalue on niin tiheä, että se edellyttää alueen määrittämistä toiminta-alueeksi.

Sipoon Veden toiminta-alue on esitetty tarkemmin liitteessä ” Kartta 1, Sipoon Veden toiminta-alue”.

Toiminta-alueita määritettäessä on lisäksi huomioitu, että:

1. Nykyisellä toiminta-alueella (asemakaava-alueet ja GW-Hydron alue) liittymispakko astui voimaan 31.12.2018. Jo aiemmin voimassa olleella

toiminta-alueella sijaitsevat kiinteistöt tuli liittää verkostoon 31.12.2018 mennessä, kuten vesihuoltolaki edellyttää.

2. Toiminta-alueen laajennusosalla sijaitsevat kiinteistöt, jotka sijaitsevat alueilla, joissa verkosto on jo rakennettu, esitetään saatettavaksi verkoston piiriin 31.12.2023 mennessä.
3. Vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti
4. Vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.
5. Koko Sipoon Veden toiminta-alue on taajama-alue, jolloin siellä on liittymisvelvollisuus.
6. Kaikki Sipoon Veden esitetyt toiminta-alueet saatetaan sekä vesijohtoverkoston että jätevesiviemäriverkoston piiriin.

Tarkemmin toiminta-alueiden määrittämisen perusteista ja perusteluista on kerrottu liitteenä olevassa raportissa "Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet Sipoon kunnan alueella".

Sipoon Veden johtokunta on kokouksessa 23.2.2021 käsitellyt Sipoon Veden toiminta-alueita ja esittänyt kunnalle, että Sipoon Veden toiminta-alue olisi liitteenä olevan Veden toiminta-alueen mukainen. Sipoon kunta esittää Sipoon Vedelle samaa toiminta-aluejärjestystä mitä Sipoon Veden johtokunta on esittänyt.

Sipoon Veden jakelualueet

Toiminta-alueiden ulkopuolella, mutta keskitetyn vesihuollon piirissä olevista alueista, käytetään tässä työssä nimitystä jakelualue. Jakelualueet käsittävät ja niitä laajennetaan VHL:n 6 §:n "Vesihuollon järjestäminen" periaatteiden mukaisesti.

Sipoon kunta edellyttää, että Sipoon Vesi ylläpitää jakelualueestaan ajanmukaista karttaa kiinteistöistä, joilla on mahdollisuus liittyä tai ovat liittyneet keskitettyyn vesihuoltoon. Lisäksi keskitettyyn vesihuoltoon voi liittyä myös alueen ulkopuolelta omalla pitkällä tonttijohdolla. Sipoon Vesi huolehtii jakelualueella vesihuollon velvoitteista samalla tavalla kuin toiminta-alueella.

Lisäksi Sipoon kunta edellyttää, että Sipoon Vesi kehittää ja laajentaa jakelualueitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Laajennusalue on vesihuollon kehittämissuunnitelman toteutusohjelmassa (VHL 6 §:n mukainen vesihuollon tarvealue)
2. Alueella on riittävä (väh. yli 50 %) sisäinen halukkuus liittyä keskitettyyn vesihuoltoon
3. Yhteishankkeet kolmannen osapuolen kanssa (esim. ELY) saattavat nostaa jonkin alueen runkoputkien rakentamisen toteutusohjelman kärkeen synergiaetujen hyödyntämiseksi

Sipoon Veden jakelualueet on esitetty liitteenä "Kartta 2, Vesihuoltolaitosten jakelualueet Sipoossa".

Östersundomin vesihuolto

Sipoon Vesi vastaa toistaiseksi Helsingin kaupunkiin kuuluvassa Östersundomissa vesihuoltoverkostojen piirissä olevien alueiden vesihuollon järjestämisestä. HSY:tä perustettaessa on sovittu, että Sipoon Vesi ei laajenna toiminta-alueitaan Helsingin puoleisilla verkosto-osillaan. HSY:tä perustettaessa on sovittu myös, että Helsingin kaavoituksen edistyessä Östersundomin alueella Sipoon Veden entisille toiminta-alueille, HSY lunastaa Sipoon Veden vesihuoltoverkostot liiketoimintakaupalla samoilla perusteilla kuin HSY:n jäsenkuntien vesihuoltoverkostot on lunastettu HSY:n muodostamisvaiheessa.

Sipoon kunnan aikanaan vahvistamat toiminta-alueet tulisi saattaa lainvoimaisiksi Sipoon Vedelle Östersundomin alueella. Sipoon Veden osoitettavat toiminta-alueet on esitetty tarkemmin liitteessä ” Kartta 1, Sipoon Veden toiminta-alue” Helsingin Östersundomin alueella.

Vesiosuuskuntien toiminta-alueet

Sipoon alueella toimii kolme vesiosuuskuntaa, Kitön, Sibben ja Suonen vesiosuuskunnat. Kaikkien vesiosuuskuntien vesihuoltoverkostot sijaitsevat kokonaisuudessaan taajamarakenteen ulkopuolella, koska alueen pysyvä asutus on harvaa. Vesiosuuskunnan palvelujen piirissä olevat kiinteistöt ovat pääsääntöisesti vapaa-ajankiinteistöjä, alueelle ei ole tulossa juuri lisärakentamista eikä yhdyskuntarakenne muutu näköpiirissä olevan tulevaisuuden osalta.

Toteutunut tai suunniteltu yhdyskuntakehitys tai yhdyskuntajätevesiasetus ei edellytä toiminta-alueen määrittämistä Sipoossa sijaitseville vesiosuuskunnille.

Vesiosuuskuntien jakelualueet

Kitön vesiosuuskunnalle on kuitenkin syytä määrittää vesihuollon jakelualue Sipoon Veden jakelualuekäytännön mukaisesti.

Sipoon kunta edellyttää myös, että Sipoon kunnan alueella toimivat muut vesihuoltolaitokset (vok:t) noudattavat soveltuvasti samoja periaatteita kuin Sipoon Vesi.

Vesiosuuskuntien jakelualueet on esitetty liitteessä ”Kartta 2, Vesihuoltolaitosten jakelualueet Sipoossa”.

Toiminta-alueista ja jakelualueista päättäminen

Nähtävillä olo aineiston perusteella on tarkoitus päättää ensisijaisesti vesihuoltolaitosten toiminta-alueista Sipoon kunnan alueella. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden päättäminen tapahtuu valtuuston toimesta kuulemiskierroksen jälkeen. Toiminta-aluepäättöehdotukset lausunnonle lähetettävän liitemateriaalin perusteella olisivat Sipoon kunnan alueella seuraavat:

- Sipoon Vedelle esitetään liitteen Kartta 1, Sipoon Veden toiminta-alue mukainen toiminta-alue sekä vesijohto- että jätevesiviemäreille ja raportin mukaiset tarkennukset kiinteistöjen liittymisvelvollisuudet toiminta-alueella
- Kitön vesiosuuskunnalle ei esitetä toiminta-aluetta.
- Sibbe-vesiosuuskunnalle ei esitetä toiminta-aluetta.
- Vesiosuuskunta Suonille ei esitetä toiminta-aluetta.

Lisäksi nähtävillä olevan aineiston perusteella Sipoon kunnan on tarkoitus päättää erikseen Sipoon kunnan alueella oleville vesihuoltolaitoksille ns.

jakelualueet ja niillä olevat laitosten velvoitteet. Jakelualueet ovat toiminta-alueiden ulkopuolella olevia vesihuoltolaitosten keskitetyn vesihuollon verkostoalueita. Tämän avulla Sipoon kunta huolehtii Sipoon alueella olevasta vesihuollon järjestämisestä ja kehittämisestä vesihuoltolain mukaisesti. Vesihuoltolaitoksille esitetään nähtävillä olevan materiaalin perusteella hallinnollisina päätöksinä seuraavia jakelualueita.

- Sipoon Vedelle liitteen ”Kartta 2, Vesihuoltolaitosten jakelualueet Sipoossa” ja raportin esittämät velvoitteet
- Kaikille vesiosuuskunnille (Kitö, Sibbe ja Suoni) liitteen ”Kartta 2, Vesihuoltolaitosten jakelualueet Sipoossa ja raportin esittämät velvoitteet”

Esittelijä / Föredragande Tekninen johtaja / Teknisk direktör Myllyvirta Ilari

Ehdotus / Förslag

Tekninen valiokunta esittää kunnanhallitukselle, että

1. kunnanhallitus asettaa liitteinä olevan raportin ”Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet Sipoon kunnan alueella” liitemateriaaleineen (Kartta 1, Sipoon Veden toiminta-alue ja Kartta 2, Vesihuoltolaitosten jakelualueet Sipoossa) nähtäville 16.3.2021 – 6.4.2021 väliseksi ajaksi ja pyytää lausunnot seuraavilta viranomaisilta:

- Uudenmaan ELY-keskus
- Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- Porvoon kaupungin terveydensuojeluviranomainen
- Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja
- Helsingin kaupungin terveydensuojeluviranomainen

2. Esittää kunnanhallitukselle, että viranomaisten lausunnot ja kuntalaisten huomautukset tulee jättää 6.4.2021 klo 16.00 mennessä Sipoon kunnan kirjaamoon.

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att

1. kommunstyrelsen lägger fram rapporten ”Vattentjänstverkens verksamhetsområden i Sibbo kommun” jämte bilagematerial (Karta 1, Sibbo Vattens verksamhetsområde och Karta 2, Vattentjänstverkens distributionsområden i Sibbo) under tiden 16.3–6.4.2021 och begär utlåtanden av följande myndigheter:

- NTM-centralen i Nyland
- Miljöförvaltningsmyndigheten i Sibbo kommun
- Hälsoskyddsmyndigheten i Borgå stad
- Miljöförvaltningsmyndigheten i Helsingfors stad och
- Hälsoskyddsmyndigheten i Helsingfors stad.

2. Föreslår kommunstyrelsen att myndigheternas utlåtanden och kommuninvånarnas anmärkningar ska lämnas in till registraturen i Sibbo kommun senast 6.4.2021 kl. 16.00.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Tekninen valiokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen. Pykälä tarkastettiin välittömästi.

Tekniska utskottet godkände enhälligt föredragandens förslag. Paragrafen justerades omedelbart.